

Tisztelt Vándorgyűlés!

Tisztelettel köszöntöm vándorgyűlésünk valamennyi résztvevőjét. Örömmel és tisztelettel üdvözlöm az elnökségben *Koós László* elvtársat, az MSZMP megyei bizottságának ipari osztályvezetőjét, *dr. Dányi Pál* elvtársat, a megyei tanács elnökhelyettesét, hogy részt vesznek ez évi nagyrendezvényünkön, melynek különös aktualitást ad a tárgyidőszaki energiagazdálkodási világ országos helyzet.

Nagy öröm, és szakmai vonatkozásban meghatározó tény, hogy az elnökségben üdvözölhetjük *dr. Fülöp József* akadémikust, a Központi Földtani Hivatal elnökét.

Köszöntöm és üdvözlöm *Tóka Jenő* eivtársat, a Mecseki Ércbányák Vállalat igazgatóját, külön üdvözlöm a házigazdát, *Garamvölgyi János* elvtársat, a Mecseki Szénbányák Vállalat igazgatóját.

A Magyarhoni Földtani Társulat tagsága, választmánya, elnöksége nevében elismeréssel megköszönöm a helyi szervezet aktivitását, munkáját, mellyel ez évben immár második alkalommal rendezett országos jelentőségű összejövetelt.

Legutóbb 1955. július 1—3. között, a Magyarhoni Földtani Társulat és a Szénbányászati Minisztérium közös rendezésében tartottunk itt Pécsen vándorgyűlést, melyen a krónika szerint 143 szakember vett részt. A Földtani Közlöny 1955. LXXXV. 4. füzet eseményeket felsoroló rovatában találjuk meg az idevonatkozó adatokat. A csaknem 25 esztendeje tartott összejövetelt *Vadász Elemér*, az MFT elnöke nyitotta meg, és üdvözölte a vándorgyűlést *Asztalos Ferenc*, a pécsi pb és tanács részéről, *Ember Kálmán* a MTESZ-szervezet helyi képviselőjében.

Az előadók közül *Balogh Kálmán* a Pécs környéki földtani újratérképezésről, *Wein György* a K-i Mecsek kőszénterület kialakító tektonikai mozgásokról, *Ádám Oszkár—Kilczér Gyula* a környék szeizmikus méréseiről számolt be az első napon. A második napon *Bese Vilmos* országos földtani főigazgató elnökölt, és *Szádeczky Kardoss Elemér—Fülöp József* a medence liász kőszénképződéséről, *Gál Ernő—Jákó Lajos—Takács Pál* a mecsekvidéki kőszénfajtákról, *Góczán Ferenc—Huszka Lajos* pollenanalitikai és fizikokémiai vizsgálataikról számoltak be, végül *Szepeshegyi Károly* vázolta fel előadásában, hogy mit vár a kőszénbányászat a földtani szolgálatól.

Ezt követően került sor a Pécs környéki geológiai bejárásra, melyet *Vadász Elemér*, és a Komlói Kőszénbánya meglátogatására, melyet *Gyovai László* vezetett.

A mintegy negyedszázada lejátszódott esemény óta sok minden történt a világban, az országban. Ami a hazai bányászatot illeti, és elsősorban az energiatermelést szolgáltató ágazatokat, azok 1973 óta ismét a fellendülés szakaszában vannak.

A népgazdaság fűtőanyaggal, energiával való ellátása érdekében vezető szerveink komplex országos programot dolgoztak ki, amely egyrészt az energiaszerkezet átalakítását, másrészt a gazdasági és az egyéni fogyasztók takarékoságát irányozta elő. Csökkenti tervezik a szénhidrogének részarányát, mely jelenleg 63%, főleg a kőolaj részesedését kell mérsékelni, a szén arányának növekedésével. A hagyományos energiaforrások mellett az atomenergia is megjelenik hazánkban. 1980-ban kapcsolják be az energiahálózatba a paksi erőmű első blokkját, és a tervek szerint az ezredfordulón villamosenergia-termelésünk 50%-át atomerőművek adják majd. Az évi szénbányászati termelést 1990-ig fokozatosan 30 millió tonnára kell növelni. Ebből a zömében barnaszénbányászatból a feketekőszénbányászat kerekén évi 3 millió tonnás termelése nem tűnik jelentősnek első pillanatra, de ha ezt hőmérsékletre átszámoljuk, akkor a hazai szénből kapott évi hőtermelés 17%-a. A körzetre prognosztizált, kerekén 700 millió tonna készletet ha figyelembe vesszük, és az itteni bányászatban foglalkoztatott mintegy 15 000 dolgozó lelkesedését, leleményességét, alkotni akarását, munkakedvét, akkor ez igen jelentős erőt képvisel. Ez a szén, annak ellenére, hogy szeszélyes földtani településű, hogy fűtőértéke a feketekőszénnek alsó-középső kategóriájában van, hogy kéntartalmú, egyre nagyobb értéket képvisel, mert kokszolható és a világpiachoz igazodó tevékenységünkben egyre inkább gazdaságssabvá válik a termelése.

A 24 év előtti vándorgyűlés helyesen fogalmazta meg a tennivalókat, komplex szemléletet sürgetett, és átfogó értékelést követelt. A lokális szemléletű értékelés helyett népgazdasági távlatú és nagyságrendű mérlegelést programozott.

Azóta ezek az elképzelések valóra váltak, és a szakemberek szorgalmasan fáradoznak témáik kimunkálásán, még akkor is, amikor az átmenetileg hiábavalónak tűnt.

Most olyan időszakban került sor vándorgyűlésünk megszervezésére, amikor nagyon is aktuális ez a téma. Hozzá kell tennem azonban, ha a szakemberek nem hittek volna munkájukban, nem harcoltak volna bátran a témákért, akkor most nem lehetnének ilyen gazdag programnak tanúi.

Sokféle prognózis, távelőjelzés lát mostanában napvilágot az ásványi nyersanyagokat ille-

tően is. Főleg borúlatoók ezek a prognózisok.

Sokat emlegetik az olajválságot! Véleményem szerint nem válságról van szó, hanem energiaszerkezet-átalakulási folyamatról. A fogyasztás racionalizálása és a pazarlás megszüntetése általános emberi igény. Mivel nem mindenkit érint egyformán, különböző időpontokban jelentkeznek az ezzel kapcsolatos problémák.

Nemrég *Szidorenko* akadémikus, a SZU Tudományos Akadémiájának alelnöke, Fülöp József akadémikus, az MTA alelnöke meghívására tartózkodott hazánkban, és tartott előadást a világ nyersanyagproblémáiról. Rámutatott, hogy a „válság” nem új ezen a vonalon. A SZU-ban 1913-ban tartott Nemzetközi Geológus Kongresszuson a vasérc-készletek kimerülése volt napirenden, mert Ny-Európa készletei voltak kifogyóban, azután 1930-ban a szénkészletek kimerülése merült fel a világ „hőéhsége” következtében. Az 1973-as olajválság politikai indíttatású, hiszen 120 év óta a világ kőolajkészletei a megsokszorozódott termelés ellenére 20–40 év-re voltak elegendőek.

Az újabb, nem hagyományos anyagok térhódítása, az emberi gondolat teremtő ereje, az új technika és technológia alapján, komplex szemléletű értékeléssel azt kell mondanunk, hogy az emberiség mindig meg fogja találni a számára nélkülözhetetlen alapanyagokat, energiaforrásokat.

Vernadskij nagy szovjet geokémikus szerint nagyon igaz az a lenini megállapítás, mely szerint „a megismerésnek nincsenek határai”.

A mostani idők jellemzésére megemlíthetem a X. kőolaj világkongresszust (1979. szept.), melyen Bukarestben személyesen is módomban volt résztvenni. Itt első ízben kerültek igen jelentősen előtérbe a kőolaj, és általában az energiahordozók gazdasági kérdései. A kongresszus előadásai behatóan foglalkoztak a kőolajjal és a földgázzal, azok képződési, vándorlási, felhalmozódási folyamatainak tudományos vizsgálatával. A konkrét kutatási perspektívákkal, a felfedezett készletek egyre jobb hatásfokú, másod-harmadlagos metodikájú leművelésével, a tengeri kutatásokkal és azok várható és elért eredményeivel. De ugyanilyen intenzíven foglalkoztak az olajpalák és olajhomokok hasznosítási lehetőségeivel, a kőszénből nyerhető derivátumok mennyiségi és gazdasági jellemzőivel. Konklúzióként megállapították, hogy a kőolaj készletek kimerülését megelőzően meg kell teremteni az új készletek feltalálását, a kőolaj készletek kimerülését megelőzően meg kell teremteni az új készletek feltalálását, a kőolaj készletek kimerülését megelőzően meg kell teremteni az új készletek feltalálását.

pitást nyert, hogy a kőolajárak jövőbeni alakulását a helyettesítő anyagok önköltsége determinálja.

Ásványi nyersanyagokkal való gazdálkodás terén bőven van tennivalónk. Nemrég kezembe került egy nemzetközi statisztika, mely szerint jelenleg az elsődleges energiahordozók átlagos kitermelési hányada a 70-es években az alábbi:

kőolaj szárazföldön	35 ⁰ / ₀
kőolaj kontinentális talapzaton	40 ⁰ / ₀
szén föld alatt, kamra, pillér, fejtés	35 ⁰ / ₀
szén föld alatt, frontfejtés	60–80 ⁰ / ₀
szén, külszíni fejtés	80–90 ⁰ / ₀
Összes átlagban:	50 ⁰ / ₀
földgáz	60–80 ⁰ / ₀
viziergia	25 ⁰ / ₀
uránium	95 ⁰ / ₀

Fogyasztási hányadokkal súlyozva tehát ke-reken 46⁰/₀-át termeljük ki ezeknek az energiahordozóknak a jelenleg ismert és nyilvántartott készleteiből. A többit „visszahagyjuk” a föld alatt! Egyes prognózisok szerint ezt a kihozatali hányadot 46-ról 71⁰/₀-ra lehetne növelni elméletileg, de ebből a becslések szerint csupán 59⁰/₀ valósulhat meg. Ennek oka, hogy a művelésbe vont telepnél alkalmazandó drága termelési technológiák alkalmazása helyet olcsóbb volt új előfordulásokat kutatni! A fentiekből nyilvánvaló, hogy az elméleti 100⁰/₀-ot nem lehet elérni, a jelenlegi ismert készleteket kutatás nélkül megkettőzni, de való igaz, hogy jelentős hányadokat „menthetünk” meg még saját felhasználásunkra.

Erre kell törekednünk itthon is, és a kutatásokkal párhuzamosan a művelés alatt álló területek minél gazdaságosabb bányászatára kell törekedni valamennyi érdekelt szakember alkotó közreműködésével.

A vándorgyűlésünk tárgya, az előadások tartalma híven tükrözi, hogy a társulat szakemberei, a tudomány és ipar különböző területein működő tagjai hogyan kapcsolódtak be, és hogyan segítik azt a kormányprogramot, melynek célja a hatékonyabb energia- és nyersanyag-gazdálkodás.

A vándorgyűlést ezennel megnyitom.